

Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze

Ústav české literatury a komparatistiky

Oponentský posudek diplomové práce Bc. Andrey Gričové *Topos příchodu praotce Čecha*

Cíl práce, její účel a směřování

Cílem práce je podle autorčiných slov „analýza mýtického příběhu o příchodu praotce Čecha z hlediska naratologického.“ Diplomantka si předsevzala za cíl nezkoumat literárněhistorický kontext příběhu, ale jeho variační modifikace - „jak vkládání či redukování některých motivů a dalších narativních prvků mění vyznění příběhu a jak se příběh průběžně transformuje.“ Jednotlivé variace pak ve druhé části práce hodlá podrobit narativně-interpretací analýze, jejímž výsledkem měl být „jakýsi ucelený obraz toho, s jakými motivy či prvky jednotliví autoři pracují.“

Metodologie a práce s odbornou literaturou

Již v úvodu autorka avizuje, že své analýzy hodlá podepřít naratologickými východisky. V teoreticko metodologické části tedy pracuje s pojmem mýtu, s některými naratologickými koncepty (např. pojetí postavy) a s konceptem fikčních světů. Jakkoli to vypadá, že autorka vychází z četných zdrojů, tak práce s odbornou literaturou by mohla být více analytická a kritická, tzn. komparovat např. jednotlivá pojetí mýtu. Některé pasáže působí jako encyklopedický výčet či výpisky z četby. Určitě by mělo větší smysl přečíst např. Campbella nebo Lévi-Strausse, než parafrázovat v podstatě učebnicové, přehledové texty Václava Soukupa.

Co se samotného výkladu pojmu mýtu týče, je zde několik míst – tvrzení, která považuji za problematická. Např. skutečně je autorka přesvědčena, že mýtus přináší morální poučení (str. 7)? Na str. 11 pak píše, že v mýtech „je velmi jasně patrná strana dobra a zla.“ Nejde spíše o řád a chaos? Je to totéž, co dobro a zlo? A opravdu příběhy Gilgameše či Achillea přinášejí morální poučení a jejich hrdinové jednoznačně a rozpoznatelně stojí na „straně dobra“ a reprezentují příkladnou „životní moudrost“? Pokud bych to měla formulovat obecněji, nakolik patří věci a otázky etiky do mýtického vyprávění?

Za podnětné určitě považuji pokus komparovat pojetí mýtu a teorii fikčních světů, resp. hledat prostupnost či podobnost mýtu a fikčního světa, položit si otázku, do jaké míry lze na mýtus nahlížet jako na konstruovaný fikční svět. Ale i v tomto případě si diplomatka mohla dovolit přistupovat k sekundární literatuře (Thomas Pavel) s větší odvahou. Podobně inspirativním místem mohl být text George Schöpflina. V souvislosti s ním, používá autorka pojem „národní mýtus“, což by mohlo být funkční vzhledem k volbě pramenného materiálu. Bohužel jedná se jen o zmínku, samotný pojem a či potenciální role mýtu při formulování konceptu národa, národního hrdiny, apod. autorka nedomýšlí.

Styl a prezentace

V případě teoretické a metodologické části převažují výkladové pasáže, u analytických pak spíše převyprávění a popis, do odvážnějších esejistických poloh se autorka nepouští, což v případně diplomové práce samozřejmě nemusí být na škodu. Čeho by se ale měla vyvarovat, jsou příliš zobecňující a zjednodušující paušalizace typu: „Samotné mýtické příběhy jsou pak velmi zjednodušovány a zpravidla je zde velmi jasně patrná strana dobra a zla. Záleží však na tom, jak moc zajímavé a poutavé toto vyprávění je a většinou zde není nouze o dramata, zločiny ale také lásku či vášeň. Mají nás poučit a být inspirací pro budoucnost a případně v těžkých dobách dávají naději, že vše zlé se zase v dobré obrátí.“ (str.11) nebo na str. 49. „Legenda nám totiž nabízí mnohem širší pole působnosti, zejména co se nadpřirozena týče, přičemž kronika se v tomto ohledu tedy musí držet více při zemi.“ Práce by si také zasloužila pečlivější jazykovou korekturu.

Celková koherence a akademická disciplinovanost

Kompoziční rozvržení práce je funkční a logické. První část definuje pojmy, představuje metodologii a teoretické koncepty, s nimiž autorka hodlá následně pracovat. Druhá je pak aplikuje při analýze na pramenný materiál. Volba pramenů vzhledem k tématu práce asi nemůže být nijak překvapivá, proto je osvěžující, že se mezi nimi mimo kronik a pověstí objevuje také Legenda Sofie Podlipské. V této souvislosti mě napadá, zda autorka nezvažovala zapojit též popkulturní obrazy příchodu praotce Čecha?

Celkové hodnocení

Největší pozitivum (a pravděpodobně i negativum) práce spatřuji v tom, že diplomatka nastudovala četné zdroje odborné literatury jak k mýtu, tak k teorii fikčních světů. Vzhledem k tomu, že s ní ale nepracuje příliš kriticky, nekomparuje jednotlivá pojetí, neproblematizuje, netřídí, ale spíše vrší, pak následná analýza, která měla být podstatou práce, působí spíše jako mechanické přiřazování – např. které postavy a jak odpovídají typologii postav Daniely Hodrové, jestli, resp. spíš jak se dá přiřadit konkrétní vypravěč k Stanzelovu typologickému kruhu, jestli je fikční svět strukturován tak, jak píše Lubomír Doležel, apod.

Nicméně k přehledu motivických variant, jak byl v podstatě cíl práce formulován, se autorka opravdu dostává, při jejich popisu je pozorná a pečlivá. Nejedná se sice o žádná senzační odhalení, ale nenápadně tu probleskují problémy, kterým se sice autorka nevěnuje, ale jež by s takto zvoleným tématem práce bylo zajímavé a podnětné řešit. Například: Jak vypadá (a dopadá) konfrontace mýtického a historického vyprávění? Pověst a kronika jsou přeci primárně historiografickými narativy... Jaký je rozdíl mezi procesem mytizace a mystifikace? Mezi hrdinou mýtickým a legendárním?

Vzhledem k zmíněným inspiracím i problémům však práce splňuje požadavky kladené na diplomové práce, proto ji **doporučuji k obhajobě** a navrhuji hodnotit jako **dobrou**.